

**КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН ЖОГОРКУ СОТУНУН
КОНСТИТУЦИЯЛЫК ПАЛАТАСЫНЫН СУДЬЯЛАР
КОЛЛЕГИЯСЫНЫН
АНЫКТАМАСЫ**

Максатбек Мергенбаевич Жорокуловдун өтүнүчүн өндүрүшкө кабыл
алуудан баш тартуу жөнүндө

2019-жылдын 5-июлу

Бишкек шаары

Кыргыз Республикасынын Жогорку сотунун Конституциялык палатасынын судьялар коллегиясынын төмөнкү курамы: К.М. Киргизбаев, М.Ш. Касымалиев, Ч.А. Айдарбекова, сот отурумунун катчысы К.А. Аблакимовдун катышуусунда М.М. Жорокуловдун кайрылуусун карап чыгып, төмөнкүлөрдү

Т А П Т Ы:

Кыргыз Республикасынын Жогорку сотунун Конституциялык палатасына 2019-жылдын 25-июнунда М.М. Жорокуловдун Кыргыз Республикасынын Жогорку сотунун 2001-жылдын 2-февралындагы №1 «Баңги каражаттар, психотроптук, күчтүү таасир этүүчү жана уулуу заттар менен байланышкан кылмыштар жөнүндө иштер боюнча сот тажрыйбасы тууралуу» токтомунун 5-пунктунун экинчи абзацын Кыргыз Республикасынын Конституциясынын 24-беренесинин 3-бөлүгүнө, 26-беренесинин 1-бөлүгүнө, 94-беренесинин 1-бөлүгүнө, 20-беренесинин 5-бөлүгүнүн 8-пунктуна карама-каршы келет деп таануу жөнүндө өтүнүчү келип түшкөн.

Кайрылууга ылайык, токтомдун талашылып жаткан абзацында баңги каражаттарды сатууга ой (ниет) жөнүндө башка кырдаалдар да: күнөөлүү адамда керектөөчү менен тиешелүү макулдашуунун болушу, адамдан көп

сандагы баңги каражаттарды табуу тастыкташы мүмкүн деп бекитилип, кайрылуучунун жактоосундагы жаран Х.Г. Бувахаджаев Кыргыз Республикасынын Жазык кодексинин 246-беренесинин 4-бөлүгү боюнча Кара-Суу райондук сотунун 2017-жылдын 28-февралындагы өкүмү менен күнөөлүү деп табылып, бул өкүм Ош областтык сотунун 2017-жылдын 8-майындагы өкүмү менен Кара-Суу районунун Нариман айылынын Набихуджа көчөсүндөгү 120-үйдөн алынган баңги заттын салмагы 1033,46 граммды түзгөндүгүнө байланыштуу бузулуп, аталган жарандын аракети Кыргыз Республикасынын Жазык кодексинин 247-беренесинин 3-бөлүгүнүн 4-пунктунда каралган кылмышка кайра квалификацияланып, күнөөлү деп табылган.

М.М. Жорокуловдун пикири боюнча, токтомдун талашылып жаткан абзацы соттун чечимсиз жана мыйзамда белгиленген негиздер менен тартиптен тышкары эч ким камакка алынышы, кайтарууда кармалышы же эркиндигинен ажыратылышы мүмкүн эместигин камтуучу Кыргыз Республикасынын Конституциясынын 24-беренесинин 3-бөлүгүнө карама-каршы келет. Кайрылуучу ушул конституциялык ченемде көрсөтүлгөн мыйзам катары Жазык кодекси эсептелет деп, анын 1999-жылдын редакциясындагы 246-беренесинин 4-бөлүгүнө, 247-беренесинин 3-бөлүгүнүн 4-пунктуна жана белгиленген кодекстин 2017-жылдын редакциясындагы 267, 268-беренелерине шилтеме жасаган. Бул редакциялардагы беренелердин айырмасы, баңги заттын өлчөмү эмес, кылмыш субъектисинин баңги затты сатуу максатында башкага берүү менен сатуу максатысыз башкага берүү аракетинде турганын белгилөөдө.

Ошону менен бирге, кайрылуучу Жазык кодексинин 2-беренесинде, 3-берененин 2-бөлүгүндө жосундун кылмыштуулугу жана анын жазалуулугу, ошондой эле башка жазык-укуктук кесепеттери ушул Кодекс менен гана аныкталат; жазык мыйзамы жазалануучу жосунду (аракет же аракетсиздик) так жана айкын аныктоого тийиш жана кеңири чечмелөөгө жатпайт деп көрсөтүлгөндүгүн билдирет.

Демек, Кыргыз Республикасынын Конституциясынын 24-беренесинин 3-бөлүгүндө мыйзамда белгиленген негиздер менен гана эркиндигинен ажыратылышы мүмкүн деп, ал эми мыйзам чыгаруучу даана так айырмасы баңги заттын өлчөмүндө эмес, кылмыш субъектисинин аракетине жараша квалификациялануусунда турганын белгилегенине карабастан, Жогорку сот «Кыргыз Республикасынын ченемдик укуктук актылар жөнүндө» Мыйзамга ылайык мыйзам чыгаруучу же түшүндүрмө берүүчү орган болбой туруп, Жазык кодексине башкача түшүндүрмө берүүсү, өз ыйгарым укуктарынын алкагынан чыгуу деп эсептейт кайрылуу субъекти.

М.М. Жорокуловдун божомолу боюнча, эгерде Жогорку соттун талашылып жаткан токтому туура кабыл алынса, анда мыйзам чыгаруучу орган баңги затты сатуу максатысыз өзгөчө ири өлчөмдө сактоону кылмыш деп Кыргыз Республикасынын Жазык кодексинин 2017-жылдагы редакциясына киргизмек эмес. Кыргыз Республикасынын Жазык кодексиндеги жосундун кылмыштуулугу жана анын жазалуулугу, ошондой эле башка жазык-укуктук кесепеттери ушул Кодекс менен гана аныкталат жана жазык мыйзамы жазалануучу жосунду (аракет же аракетсиздик) так жана айкын аныктоого тийиш жана кеңири чечмелөөгө жатпайт.

Кыргыз Республикасынын Конституциясынын 26-беренесинин 1-бөлүгүндө ар бир адам мыйзамда каралган тартипте күнөөлүү экени далилденмейинче күнөөлүү деп эсептелбейт, ал эми күнөөлүү экендигин далилдөө боюнча процедуранын жүргүзүлүшү Кыргыз Республикасынын Жазык-процесстик кодексинин 82-97-беренелеринде көрсөтүлгөн.

Кайрылуу субъектинин пикиринде, эгерде кылмыш иши боюнча сот изилдебей туруп, Жогорку соттун талашылып жаткан токтомуна ылайык, сатуу аракетин далилдебей туруп, Кыргыз Республикасынын Жазык кодексинин 268-беренеси өзгөчө ири өлчөмдөгү баңги затты сатуу максаты болбогон кылмыштык аракеттерге жоопкерчилик каралып жатса да, 267-берене менен күнөөлүү деп табылып жатат.

Сот сатуу же сатпоо максатын Жогорку соттун (пленимунун) токтомуна ылайык аныктаса, күнөө мыйзамдуу далилденди дегенге туура келбейт.

Кыргыз Республикасынын Конституциясынын 26-беренесинин 4-бөлүгүндө жазык иши боюнча күнөөнү далилдөө түйшүгү айыптоочуга жүктөлгөндүгүнө карабастан, талашылып жаткан токтом чыккандан бери, Жогорку соттун токтому күнөөнү далилдөөчү документ болуп, Жогорку сот айыптоочуга жүктөлгөн функциясын өзүнүн ыйгарым укуктарынын катарына киргизген.

Кыргыз Республикасынын Конституциянын 96-беренесинин 2-бөлүгүнө ылайык Жогорку соттун пленуму сот практикасынын маселелери боюнча Кыргыз Республикасынын бардык соттору жана судьялары үчүн милдеттүү болгон түшүндүрмөлөрдү берүү сот практикасын бирдей жана материалдык укук нормасын бирдей түшүндүрүүгө багыттап, укуктук мамлекетке туура келген максаттарды көздөйт.

Бирок, талашылып жаткан токтом Жазык кодексинин 267, 268-беренелерине түшүндүрмө берип, сатуу максатын көздөбөгөн өзгөчө ири өлчөмдөгү баңги заттар тууралуу кылмыштар боюнча Жазык кодексинин 268-беренесинин 2-бөлүгүн колдонуудан алып салган. Бул жагдай Кыргыз Республикасынын Конституциянын 94-беренесинин 1-бөлүгүндөгү судьялар көз карандысыз жана Конституцияга жана мыйзамдарга гана баш ийет деген ченемине каршы келип, сот бийлигинин калыстыгына шек келтирет.

Жогоруда баяндалгандын негизинде, кайрылуу субъекти Кыргыз Республикасынын Жогорку сотунун 2001-жылдын 2-февралдагы №1 «Баңги каражаттар, психотроптук, күчтүү таасир этүүчү жана уулуу заттар менен байланышкан кылмыштар жөнүндө иштер боюнча сот тажрыйбасы тууралуу» токтомунун 5-пунктунун экинчи абзацын Кыргыз Республикасынын Конституциясынын 24-беренесинин 3-бөлүгүнө, 26-беренесинин 1-бөлүгүнө, 94-беренесинин 1-бөлүгүнө, 20-беренесинин 5-бөлүгүнүн 8-пунктуна карама-каршы келет деп таанууну суранат.

Кыргыз Республикасынын Жогорку сотунун Конституциялык палатасынын судьялар коллегиясы кайрылууну изилдеп чыгып, «Кыргыз Республикасынын Жогорку сотунун Конституциялык палатасы жөнүндө» конституциялык Мыйзамдын 28-беренесинин 2-бөлүгүнүн негизинде текшерүү жүргүзгөн судья К.М. Киргизбаевдин маалыматын угуп, төмөнкү тыянакка келди.

«Кыргыз Республикасынын Жогорку сотунун Конституциялык палатасы жөнүндө» конституциялык Мыйзамдын 24-беренесине ылайык бул конституциялык Мыйзамдын талаптарына жооп берүүчү сунуштамалар, өтүнүчтөр жана суроо-талаптар таризиндеги Конституциялык палатага кайрылуу Конституциялык палатада каралуучу иштин себеби болуп, ал эми мыйзамдын, башка ченемдик укуктук актынын Конституцияга ылайык келүүсү жөнүндөгү маселеде күмөндүүлүктүн пайда болуусу ишти конституциялык сот өндүрүшүнүн алкагында кароого негиз болуп эсептелет.

М.М. Жорокулов өзүнүн өтүнүчүндө Кыргыз Республикасынын Жогорку сотунун токтомунун Конституцияга ылайык келүүсү жөнүндөгү маселе менен кайрылган.

«Кыргыз Республикасынын ченемдик укуктук актылары жөнүндө» Мыйзамдын 4-беренесинде ченемдик укуктук актылардын толук тизмеги көрсөтүлүп, алардын катарына Кыргыз Республикасынын Жогорку сотунун токтому кирбейт.

«Кыргыз Республикасынын Жогорку сотунун Конституциялык палатасы жөнүндө» конституциялык Мыйзамдын 28-беренесинин 3-бөлүгүнүн 1-пунктуна ылайык эгерде кайрылуу таризи жана мазмуну боюнча конституциялык Мыйзамдын талаптарына ылайык келбесе, судьялар коллегиясы кайрылууну өндүрүшкө кабыл алуудан баш тартат.

Жогоруда аталган тыянактардын негизинде, «Кыргыз Республикасынын Жогорку сотунун Конституциялык палатасы жөнүндө» конституциялык Мыйзамдын 28-беренесинин 2-бөлүгүн, 3-бөлүгүнүн 1-

пунктун жетекчиликке алып, Кыргыз Республикасынын Жогорку сотунун Конституциялык палатасынын судьялар коллегиясы

А Н Ы К Т А Д Ы:

1. Максатбек Мергенбаевич Жорокуловдун өтүнүчүн өндүрүшкө кабыл алуудан баш тартылсын.

2. Өтүнүч арыз ээсине кайтарылып берилсин.

3. Аныктама Кыргыз Республикасынын Жогорку сотунун Конституциялык палатасына даттанылышы мүмкүн.

Судьялар коллегиясы:

К.М. Киргизбаев

М.Ш. Касымалиев

Ч.А. Айдарбекова